

[PAT DONNEZ OVER ZIJN BENDELEDEN]

Elegantie kun je niet kopen

Ik heb Bob de Groof leren kennen toen hij niet meer uit het kastje kwam. Het publiek denkt dan gauw: we horen hem niet, dus hij zal met zijn vingers zitten draaien. Dat is schijn. Vaak kun je betekenisvoller achter de coulissen zijn dan op het podium.

Bob was in die coulissen een strenge maar rechtvaardige radiorechter die ons, jonge aanstormende honden, leerde kwispelen als het mocht, en liet blaffen als het moest. Hij haalde iedereen met een beetje pen in Vlaanderen en Nederland naar de VRT om nieuwe radiotalenten te leren schrijven. Benno Barnard, Herman de Coninck, Kees van Kooten, Guy Mortier, Adriaan van Dis, noem ze of ze stonden voor de klas.

Radio vertelt verhaaltjes. Zo simpel is het. En wie de ambitie heeft om een publiek te entertainen, te ontroeren of aan dat kastje vast te plakken, mag nooit vervelen. Bob de Groof heeft mij geleerd dat zelfs het weerbericht een goed verhaal moet zijn, net zoals de intro van een plaat. Zijn enthousiasme is legendarisch. Hij is de grootste volutarist van de media: ook als het slecht gaat, gaat het goed. Suïcidale collega's die door alle therapieën heen zaten, kwamen na een sessie De Groof op handen en voeten terug buiten. *Radio Prozac* noemden we hem achter zijn rug om.

Bob is de elegantste radiomans in Vlaanderen. Hij komt nooit zonder driedelig pak de deur uit en zijn taal gedraagt zich navenant. Van alle „bendeleden” is hij de minst besproken, zeer zeker, maar wel de meest bespraakte. En woorden zijn maar woorden, natuurlijk, maar een radiomans leeft van die woorden. Hij wordt betaald voor trillingen. Die mogen dus ergens op gelijken. Voor hetzelfde geld laat je geruis uit het behang komen.

Ik hoorde De Groof voor het eerst op de radio bij Omroep West-Vlaanderen in het programma *Inpakken en Westwezen*, een zomerserie. Meteen verkocht. Hij deed wat ik nergens anders hoorde, meeslepende en gedurfde lange radioverhalen brengen. Pleidooien voor moeite. Documentaires. Toen ook al een bedreigde radiosóort.

Een goede talentscout is iemand die zelf genoeg in huis heeft, maar dat talent opzij kan zetten om dat van anderen te koesteren. Op het gevaar af dat de leerling de meester overtreft. So what? Het is een kwestie van generositeit. Tien jaar geleden zat de televisie van de publieke omroep in diepe shit. VTM begroef haar concurrent van de Reyerslaan. Radiobaas Piet van Roe transfereerde naar de tv en nam in zijn kielzog ook De Groof mee. Een bokkensprong die velen met verstomming sloeg. Wat ging hij daar zoeken?

Bij het maken van *De bende van Marconi* heb ik aan den lijve ondervonden hoe radiomakers een soort van estafettelopers zijn. Ze nemen de estafette van hun voorganger over en geven die gewoon door aan de volgende. Zoals Jos Ghysen het vak heeft geleerd van Bert Leysen en Jan Wauters van Piet Thys, zo ben ik op mijn beurt beïnvloed door Jan Wauters én Jos Ghysen en een aantal andere estafettelopers. Als radiomaker moet je soms de pretentie hebben om te zeggen dat je met dit programma het aanzien van de wereld verandert, dat je radiogeschiedenis schrijft. Maar je moet ook beseffen dat er vóór jou een pak getalenteerde honden zijn geweest die net hetzelfde hebben gezegd. En na jou staat alweer een hele kennel klaar.

Ik heb programma's gehoord uit de jaren dertig, die met hier en daar een jingeltje of een pingeltje erbij, een andere song en een blitse MC zo opnieuw kunnen uitgezonden worden. Of zoals Bob de Groof het in zijn perspectief plaatst: „Alles is al verteld, maar niet op jouw manier.” Zo is het.

De Bende van Marconi: Bob de Groof, zaterdag om 12 uur en zondag om 22 uur.

BRUSSEL — Radio 1 en De Standaard vieren 75 jaar radio met een zomerse reeks. „De bende van Marconi” wordt gevormd door negen eigenzinnige radiogekken die de frequentiegolven elk op hun eigen manier hebben bezet: Jos Ghysen, Jan Wauters, Betty Mellaerts, Bob de

Groof, Liesbeth Walckiers, Lutgart Simoens, Luk Saffloer, Urbaan De Becker en Zaki. Elke zaterdag verdwaalt een van hen met Pat Donnez in het immense labyrint van het radioarchief, en wordt hij of zij in De Standaard geportretteerd. Vandaag: Bob De Groof.

BOB DE GROOF, EEN MAN VAN HET WOORD

‘Wie beelden zaait, zal verbeelding oogsten’

BRUSSEL — Bob de Groof splitste zijn carrière netjes in twee delen: eerst maakte hij radio, daarna leerde hij anderen radio maken. Maar in beide functies was hij de man van het woord.

Van onze redacteur
Leo Bonte

• *Eigenlijk is er nog een appendix in de carrière van Bob de Groof. In 1996 sloeg hij vriend en vijand met verstorming. In het spoor van zijn baas Piet Van Roe ruilde hij zijn geliefkoosd medium voor de televisie. Nog geen twee jaar later trok hij de deur van de openbare omroep definitief achter zich dicht. Zou hij zich dan toch vergist hebben?*

„Men vroeg mij met zachte dwang om naar de televisie te komen. De publieke televisie zat toen met een heel groot probleem. Ik had ervaring met communicatie en met opleiding, en daar was bij de televisie grote nood aan. Maar ik heb er geen spijt van gehad. Het was erg verrijkend en heel spannend om mee te kunnen werken aan een van de grootste operaties in de geschiedenis van de omroep: de lancering van de vernieuwde TV1, Canvas en Ketnet. Ik had die periode niet willen missen. Ik besef dat mijn afscheid vrij radicaal overkwam, maar dat had niets te maken met het medium, noch met de mensen of de programma's. Het was een heel persoonlijke beslissing.”

• *Terug naar het begin. Bob de Groof begon zijn carrière bij de radio in 1970 bij omroep Antwerpen. Onder impuls van Jan Briers sr., de latere directeur van het Festival van Vlaanderen, begon Radio 2, toen nog BRT 2, met regionale berichtgeving. Het zou uitgroeien tot een van de belangrijkste pijlers van de zender.*

„Jan Briers was een van de meest bevlogen radiodirecteurs die ik gekend heb. Hij had duidelijk ingezien dat de toekomst van de radio in de regio lag en dat je met dit soort informatie een heel groot publiek kon bereiken. Ik heb het absolute plezier gehad om de periode mee te maken dat de gewestelijke omroepen smaakbepalend waren voor de radio. In tegenstelling met de nationale berichtgeving, die heel klassiek en academisch was, vond Briers dat we niet al-

■ Bob de Groof werd geboren op 19 december 1945. Hij studeerde politieke en sociale wetenschappen aan de Universiteit Gent.

■ In 1970 begon hij zijn radiocarrière bij Omroep Antwerpen, een broeinest van jong geweld: Paul Jacobs, Rik Moens, Erik Strielemann, Jan De Smet (De Nieuwe Snaar) en Hugo Matthijsen waren zijn collega's. Een van zijn bekendste programma's was *Kajuit*, over alles wat in en rond de haven gebeurde.

■ In 1981 werd hij eerste producer en verhuisde hij naar Omroep West-Vlaanderen, waar hij onder meer met Jessie De Caluwé *Het vertoon* en *Inpakken en Westwezen* maakte.

■ Op 1 augustus 1986 verliet hij de radio om directeur te worden van het Cultureel Centrum van Hasselt. Na één week oordeelde hij dat hij niet de geschikte man was en gaf de opdracht terug.

De directeur-generaal van de radio, Piet Van Roe, haalde hem terug naar de openbare omroep, waar hij deel ging uitmaken van de radiodirectie en opleidingscoördinator werd.

■ In 1996 volgde hij Piet Van Roe naar de televisie als manager pers, communicatie en opleiding.

■ In december 1997 verliet hij onverwacht de VRT. Sporadisch liet hij nog van zich horen in het Radio 1-columnprogramma *De toestand is hopeloos maar niet ernstig*.

leen een heel snel en dynamisch nieuws moesten brengen, maar ook dat we met Radio 2 een grote culturele roeping hadden. Het was zijn overtuiging dat we aan culturele animatie moesten doen vanuit de regio. En daardoor kreeg Radio 2 een bijzonder rijke identiteit.”

„Een aantal programma's die je nu op

Radio 1 en zelfs op Klara hoort, zaten voorheen op Radio 2. Omroep Brabant had een gelijkaardig programma als *Jongens en wetenschap*. En zoals Klara nu op zondagochtend op bezoek gaat in de musea, zo gebeurde dat vele jaren geleden al op Radio 2. Radio 2 heeft zeer lang een heel breed appeal gehad. Later is dat begonnen te versmallen tot zuivere ontspanningsradio.”

• *In 1981 verhuisde Bob de Groof van Omroep Antwerpen naar Omroep West-Vlaanderen en beleefde er een van zijn creatiefste periodes als radiomaker, met programma's als „Het vertoon” en „Inpakken en Westwezen”.*

„Ik heb in West-Vlaanderen ontzettend veel geleerd over Antwerpen door er vanuit een andere provincie naar te kijken. Bovendien was het een absolute verrijking om in West-Vlaanderen te mogen rondtrekken. Je had de onwaarschijnlijke kwetsuur van de Eerste Wereldoorlog die daar nog altijd voelbaar en zichtbaar is. Het oudste Nederlands dat nog gesproken wordt, vind je in West-Vlaanderen. Die provincie heeft een enorme zin voor geschiedenis. Praat met een West-Vlaming en hij zal generaties teruggaan in zijn verhaal. Ik vond het een opkikker.”

„Omdat er in West-Vlaanderen zo'n speciale sfeer hing, werkte ik vaak samen met schrijvers. Een goede schrijver is iemand die iets verheugd kan waarnemen, die dingen ziet nog lang voor ze getoond worden. En dat is wat radio ook zou moeten doen. Ik vroeg ze om een week in de provincie rond te reizen en hun waarnemingen in een soort radiocolumn naar voren te brengen. Ik herinner mij een prachtig werk van Jef Geeraerts, die de sfeer van de slagvelden van de Eerste Wereldoorlog perfect onder woorden kon brengen.”

„Ook later als opleidingscoördinator heb ik vaak bekende auteurs naar de VRT gehaald om de jonge medewerkers te leren schrijven. Maar de creativiteit heeft vleugels en de schrijver gaat te voet. Sommige schrijvers waren wat opge-

VLAAMSE TOPGROEP PAKT FEESTEN IN

Clouseau maakt het mooie weer

GENT — Even dreigde het weer het feest te vergallen, maar de vaderlandse plensbui die in Brussel de feestelijkheden vroeg stopzette, was in Gent achter de rug toen Clouseau stipt om elf uur het podium aan Sint-Baafs op stapte. En vlotjes het publiek inpakte.

Van onze redactrice
Inge Schelstraete

DE harde kern had de balkons ingepalmd van de horecazaken aan het Sint-Baafsplein: soms, als je opkeek, zag je een hele rij achterwerken synchroon boven de relingen wiegen, voor een rij vrouwen zich weer naar het podium draaide, waar Koen Wauters met hen om de aandacht van het publiek streed. Vanaf de eerste tonen van „Hier bij jou” zong het publiek mee, na drie regels vloog er al een teddybeer op het podium. De klank was zonder meer uitstekend. Alleen vlak voor het podium was het onmenselijk dringen, ook al had de politie om vier uur het plein ontruimd, om daarna alleen nog houders van een bandje toe te laten.

Dat was erin gehamerd: kom niet naar Clouseau zonder bandje. De organisatie zette zich toch schrap voor een toevloed van mensen die zouden proberen om zonder op het plein te raken. Die vrees bleek onterecht. Even via de steegjes achter de kathedraal omgelopen, om te kijken hoeveel publiek er in de kou bleef staan? In de Hofkerkstraat stonden twee jongens van de veiligheid zich stierlijk te vervelen. „Er komt zelfs niemand zagen of hij binnenmag, de mensen zijn vree braaf tegenwoordig.”

Dan maar via een omtrekkende beweging naar de zijkant van het plein. Daar bleek waarom er niet hard werd aangedrongen: na een veiligheidscontrole had de politie besloten dat er meer volk op het plein mocht. Twee vriendinnen renden uitgelaten door een steegje, tussen verlichte winkelramen. Op het lokkende plein speelde Clouseau ondertussen „Domino”, dat massaal in *not very close harmony* werd meegezongen.

Daar aangekomen gaapte een enorme leegte. Zouden er zoveel mensen hun kostbare bandje niet gebruikt hebben, alleen vanwege het slechte weer? Tenslotte gingen de blauwe bandjes woensdag op e-Bay nog voor 65 euro van de hand.

Twee passerende brandweerlieden dachten dat er wel degelijk vijfduizend man op het plein stond: „Wij hebben de capaciteit berekend van het plein zonder de straat en tramsporen die eraan liggen. En al die mensen die in de cafés rond het plein zitten, moet je eigenlijk ook meetellen.”

Toch was het achteraan op het plein zoeken naar iemand die wél een bandje had, zoals Sofie Stampert en Steven De Ruyck. „Wij hebben zaterdag nog wel speciaal een babysit gezocht, zodat we hier om zeven uur konden staan. We hebben drie, vier uur aangeschoven. Blij dat we erbij zijn hoor, maar eigenlijk is dit lachen met de mensen. Moet je eens kijken: zie je hier iemand met een bandje?”

Gelukkig voldeed het concert aan

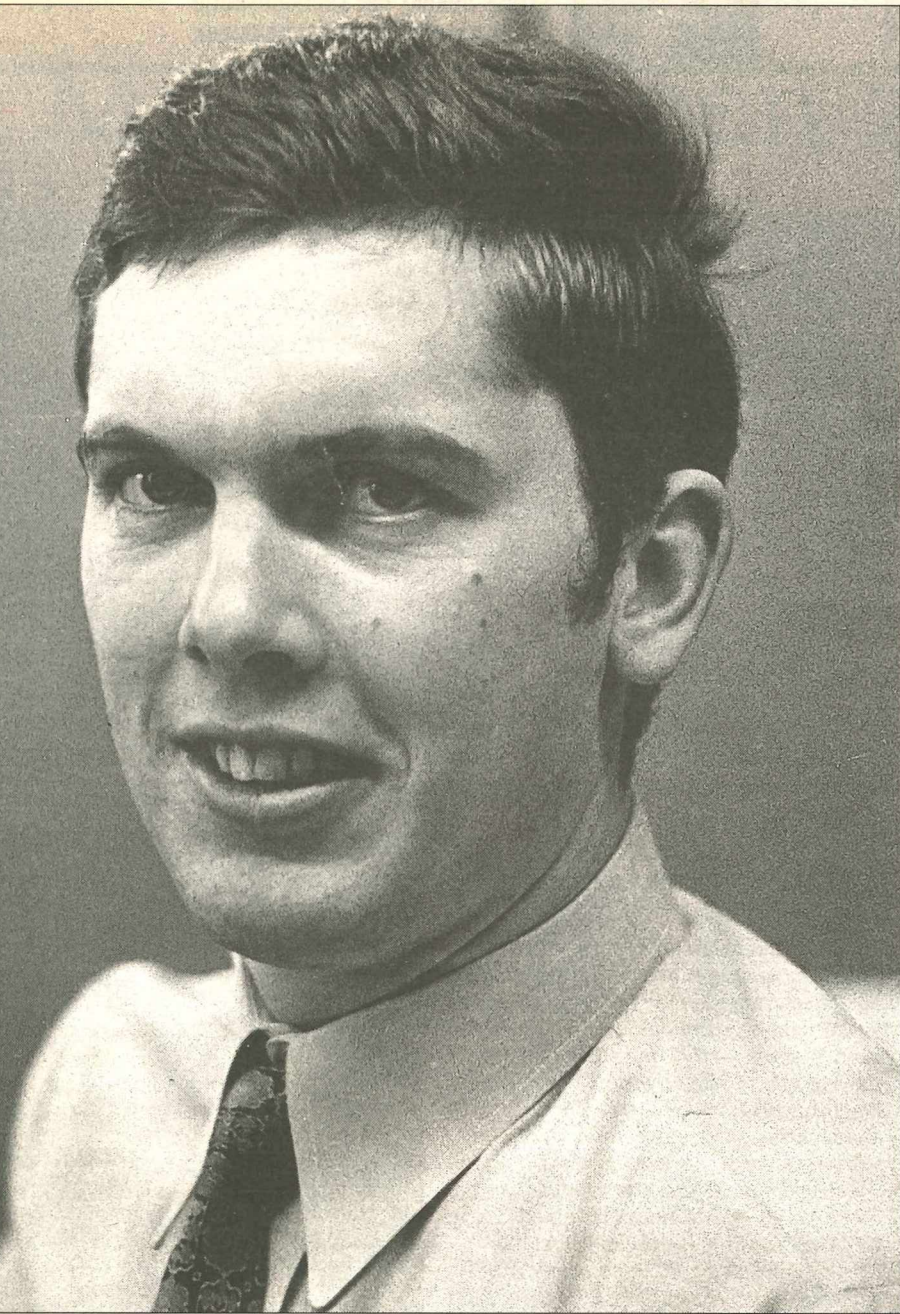
„Van Clouseau hadden we nog nooit gehoord, maar c'est pas mal”

de verwachtingen. Dat vonden ook Thibault en Nicolas uit Ronse, die toevallig aanspoelden op het plein. Nicolas: „De straat die we normaal nemen, was afgesloten, maar toen zei iemand heel mysterieus dat we langs deze weg op het plein konden komen. Van Clouseau hadden we nog niet gehoord, maar *c'est pas mal*. Alleen jammer dat het in het Nederlands is.” Thibault: „Alsof je het in het Engels wél zou verstaan.”

Een nieuwe markt voor Clouseau, wie weet? Veel fans reden donderdag meteen na het concert naar huis, sommige wilden nadien ook wel iets van de Gentse Feesten meepikken. Of die beter zijn geworden van de stunt, blijft de vraag. Pleinen afsluiten breekt toch de sfeer, die het moet hebben van toevallige ontdekkingen en vrienden die elkaar tegen het lijf lopen. Een speciaal optreden gaf Clouseau ook al niet — dit was er maar eentje van de tournee die de groep aan het doen is. Daarvoor zijn de Feesten toch te speciaal.

Voor het podium was het dringen, achteraan was ruimte zat.

Bob de Groof, hier als jonge radiomaker: „Radio is een slaatje dat de mensen zullen blijven lusten.” © rr

lucht dat ze eens van het moeizame werk achter hun schrijftafel af waren en dat ze gewoon door de gesproken taal te hanteren dat prachtige schrijversbrein sneller konden ventileren.”

„Herman de Coninck, die een heel inspirerende persoonlijkheid was in de opleiding, wist dan weer heel nieuwe, frisse en pakkende metaforen op te roepen. En bij radio is het werken met beelden en metaforen ontzettend belangrijk: wie beelden zaait, zal verbeelding oogsten.”

„Als je iets wil zien, kijk dan naar televisie; als je iets wil inzien, luister dan naar de radio”

● **Bob de Groof is een woordkunstenaar en een geboren verteller van verhalen. Een beetje provocerend zei hij altijd: „Never let the truth interfere with the good story”.**

„Om voor de radio te werken moet je beschikken over een degelijk verbaal apparaat. Kijk naar de grote radiomakers. Zij die superieur komen bovendien, zijn diegenen die op een perfecte manier kunnen weergeven wat er door hen heen gaat. Zoals Jan Wauters het speelse van het voetbal subliem onder woorden weet te brengen en daar associaties rond kan bouwen.”

„Ik kijk zoals iedereen met grote belangstelling en onrust naar wat er zich afspeelt in het Midden-Oosten, maar niets gaat boven een perfect geformuleerd stuk van Jef Lambrecht. Dat is zo gebald, zo direct. Radio is een snel medium. Met zijn gsm is de radioreporter bijna meteen in de ether, maar nog geen vijf minuten later hangt er al een helikopter met een cameraploeg in de lucht. Die voorsprong is aan het tanen.”

„En toch wordt de radio opnieuw op zijn manier de snelste. Niet in het vinden van feiten, maar in het vinden van betekenissen. Radio kan veel sneller latente golven zien

aankomen, oppikken en weergeven. Als je iets wil zien, kijkt dan naar de televisie, als je iets wil inzien, luister dan naar de radio. Bij reporters als Jef Lambrecht hoor je dat zij aanvoelen wat er omgaat in de wereld.”

● **In 1986 verliet De Groof Radio 2, omdat de directie hem plots naar Oost-Vlaanderen stuurde, maar ook omdat het woord op die zender steeds meer in de verdrukking kwam. Toch zou hij later als lid van de radiodirectie en opleidingscoördinator meewerken aan de steeds scherpere profilering van de netten. Hoe valt dat te rijmen?**

„Ik ben vooral een woordmens en op dat moment kwam het consigne: zo weinig mogelijk woord en meer muziek, meer begeleidende, ontspannende radio met bekende presentatoren. Dat was niet helemaal mijn stijl. Maar radiostrategisch is het de juiste beweging gebleken. Radiomakers moeten zich bij dat soort strategieën neerleggen. En soms conclusies trekken. Dat heb ik gedaan.”

„De verre gaande profilering van de netten is een van de mogelijkheden om de veelzijdigheid van het medium uit te spelen. Met de komst van digitale radio zal dat alleen maar groter worden: radio brengen waar de luisteraar op dat moment behoefte aan heeft. Al in het allereerste Censydiam-onderzoek verwoordde een dame de sterkte van het medium heel treffend: ‘Als ik ongelukkig was, duwde ik op een knopje en ik vond een stem, een sfeer die aansloot bij mijn gevoelens. Als ik opgewekt en vrolijk was, dan had ik een andere knop. Als ik nieuwsgierig was of eenzaam en alleen, altijd vond ik radio die met mij mee is opgegroeid.’”

„Met de digitalisering staat de radio voor een explosie van zoveel verschillende stijlen en inhouden. Ik ben er dan ook van overtuigd dat de radio op de snelweg van de media zeker niet op de pechstrook zal belanden. Een Canadese filosoof heeft ooit gezegd: ‘Koken is al lang uitgevonden en toch eten we nog graag een slaatje’. Radio is een heel eenvoudig medium. Iemand praat met mensen die hij niet ziet. Mensen luisteren naar een stem die zij niet zien. En toch is het de directste vorm van communicatie. Daarom is het een slaatje dat de mensen zullen blijven lusten.”